

LAIMĪGA UN NELAIMĪGA LATGALES IEDZĪVOTĀJA SOCIĀLI DEMOGRAFISKAIS PORTRETS

Socially Demographic Portrait of a Happy and Unhappy Resident of Latgale

Ēriks Kalvāns

Rēzeknes Tehnoloģiju akadēmija, Latvija

Abstract. *The aim of this scientific research article is the presentation of socio-demographic portraits of the happy and unhappy Latgale inhabitants.*

A key concept of “happiness” is used in this publication. The theoretical interpretation of the happiness phenomenon is based on the findings of positive psychology, according to which happiness is defined as a life satisfaction and positive evaluation of his life and positive emotions over negative emotions.

As the research field Latgale region has been chosen because this is the region of Latvia with the lowest socio-economic development, which is considered one of the poorest regions in the European Union - so it acquires a special topicality of problem of happiness and its socially demographic aspects.

“Oxford happiness questionnaire” (Hills & Argyle, 2002) adapted by the author to Latvian culture and socio-demographic survey (Kalvāns, 2013), were used in the research paper. As a result of the research a general socio-demographic portrait of a Latgalian resident was created depending on the structure of happiness.

Keywords: *happiness, material assurance, social activity, gender, employment, education, religious activity, age.*

Ievads

Introduction

Pasaulē būtiski palielinājās pieprasījums pēc laimes fenomena pētījumiem, kas ir saistīts ar ikdienas stresa situāciju skaita pieaugumu, cilvēka personiskās dzīves konstruēšanas sarežģītības paaugstināšanos, dzīves orientieru komplicētāku izvēli, socializācijas grūtībām, sociālo normu un vērtību būtiskām izmaiņām.

Virkne pētījumu (Adler & Newman, 2002; Diener & Biswas Diener, 2002; Diener & Seligman, 2011; u.c.), apstiprina laimes izjūtas saikni ar valsts sociāli ekonomiskajiem apstākļiem.

Latgales reģionā ir vizemākie sociāli ekonomiskās attīstības rādītāji Latvijā (saskaņā ar Latvijas Centrālās statistikas pārvaldes datiem, 2017), tādēļ laimes izjūtas un tās sociāli demogrāfisko determinantu izpēte (Kalvāns, 2013) tika veikta, iesaistot tieši šī reģiona respondentus.

Pozitīvās psiholoģijas ietvaros tiek pētīta sociāli demogrāfisko faktoru ietekme uz iedzīvotāju laimes izjūtu un psiholoģisko labklājību (Biswas-Diener & Diener, 2006; Kasser & Ryan, 1993; Lyubomirsky & Lepper, 1999; Seligman, 2002; Бочарова, 2005; u.c). Minētie pētījumi apstiprina, ka laimes izjūtu ietekmē indivīda vecums, dzimums, ģimenes stāvoklis, sociālā aktivitāte, nodarbinātība, reliģiskā aktivitāte, izglītības līmenis. Sociāli demogrāfisko faktoru ietekmes uz laimes izjūtas fenomenu detalizētāka analīze veikta šī raksta problemātikas teorētiskajā pamatojumā.

Latvijā laimes fenomena un to ietekmējošo sociāli demogrāfisko faktoru pētījumi sākās 2004. – 2005. gadā, kad iznāca pirmās publikācijas par šo problemātiku. Šo publikāciju autores G. Svence, S. Miezīte, S. Voitkāne, M. Raščevska uzskatāmas par laimes un psiholoģiskās labklājības problemātikas teorētiskās un empīriskās izpētes pamatlicējām Latvijā. Tā piemēram, Rīgas Pedagoģijas un izglītības vadības akadēmijā tika veikta virkne pētījumu par laimes un psiholoģiskās labklājības problemātiku, turklāt tika adaptēti vairāki testi, kas pēta subjektīvo labklājību, optimismu un apmierinātību ar dzīvi (Svence, 2009).

Tā kā minētie pētījumi tika veikti Vidzemes un Zemgales reģionos, jāuzsver, ka Latgales reģionā iedzīvotāju laimes izjūta un ar to saistīto daudzveidīgo faktoru izpēte līdz šim netika veikta.

Kā pretstats laimes izjūtai, psiholoģijā tiek analizēts arī nelaimes izjūtas fenomens. To raksturo pesimistisks dzīves skatījums, neapmierinātība ar dzīvi un pozitīvu emociju trūkums. Bezdarbs, zemi ienākumi (valstīs ar zemu sociāli ekonomiskās attīstības līmeni), zema sociālā aktivitāte, kas rada sociālā atbalsta trūkumu, zema dzīves apstākļu kvalitāte ir būtiskākie faktori, kas veicina nelaimes izjūtu (Argyle, 2001; Clark & Oswald, 1994; Diener & Seligman, 2004; Uchino et al., 2016).

Ņemot vērā minētos faktus, šī raksta mērķis ir atspoguļot laimīga un nelaimīga Latgales iedzīvotāja sociāli demogrāfisko portretu.

Laimes izjūtas sociāli demogrāfiskie determinanti *The socio-demographic determinants of happiness*

Šī raksta ietvaros tiek analizēti tikai tie laimes izjūtas sociāli demogrāfiskie determinanti, kuri tika iekļauti empīriskajā izpētē (Kalvāns, 2013). Jāatzīmē, ka laimes izjūtas sociāli demogrāfisko determinantu loks neaprobežojas ar turpmāk analizētajiem faktoriem. Saskaņā ar pozitīvās psiholoģijas pētnieku atziņām, laimes izjūtu ietekmē arī indivīda sociālais stāvoklis, brīvā laika pavadīšanas veids, bērnu esamība ģimenē, dzīves apstākļu kvalitāte, etniskā identitāte un personības iezīmes (Argyle, 2001; Campbel et al., 1976; Diener, Oishi, & Lucas, 2003; Evans & Kelley, 2002; Galati, & Sotgiu, 2004; Ming – Liu et al., 2010;).

Indivīda vecuma un laimes izjūtas korelācija ir mērena (Argyle, 2001). Tika konstatētas atšķirības dažādu vecumu cilvēku laimes fenomena izpratnē, kā arī augsti attīstītās valstīs noteikta vispārīga tendence, kas saistīta ar apmierinātības ar dzīvi (viens no būtiskākajiem laimes komponentiem) paaugstināšanos līdz ar vecumu. Periodā starp 25 un 43 gadu vecumu notiek pozitīvo emociju augšupeja – cilvēki kļūst aizvien apmierinātāki ar dzīvi un laimīgāki, samazinās negatīvo emociju īpatsvars (Blanchflower & Oswald, 2007; Cantril, 1965). Šādu tendenci izskaidro ar to, ka ar gadiem samazinās atšķirība starp to, ko cilvēks vēlas, un to, ko ir sasniegjis.

Analoģiski vecumam, arī dzimuma korelācija ar laimes izjūtu ir mērena. Tomēr pētījumos, kas tika veikti Eiropas valstīs, noteikts, ka sievietes ir nedaudz laimīgākas nekā vīrieši, neskatoties uz to, ka sievietes biežāk cieš no depresijas. Šī sakarība tika izskaidrota ar to, ka sievietes spējīgākas izjust spēcīgākas emocijas nekā vīrieši – tāpat arī prieku un citas pozitīvas emocijas, kas saistītas ar laimes izjūtu (Burns & Machin, 2010; Peters & Liefbroer, 1997).

Vidēji laulībā sastāvošie indivīdi ir laimīgāki nekā vientuļie, ko apstiprina gan atsevišķi mūsdienu pētījumi (Diener, Such, & Lucas, 1999), gan Eiroparometra veiktās izpētes reprezentatīvās liela apjoma izlasēs, kurās ietverti tūkstošiem respondentu. 2009. gada Eiroparometra izpēte un A. Vuda un līdzautoru labklājības pētījumu veiktā meta analīze atklāj, ka apmierinātība ar dzīvi, kas saistīta ar laimes izjūtu, vidēji augstāka ir precētajiem, nevis partnerattiecībās (civillaulībā) sastāvošajiem. Apmierinātība ar dzīvi augstāka ir arī šķirtajiem indivīdiem, nevis atraitņiem (Eurobarometer, 2009; Wood et al., 2009).

Longitūdos pētījumos, kā atzīmē M. Ārgails, hipotētiskā saikne starp nodarbinātību un apmierinātību ar dzīvi ir apstiprinājusies: apmierinātība ar darbu un apmierinātība ar dzīvi korelē 0,44 robežās. Tika noteikts, ka darba esamība un tā saturs īpaši svarīgs laimes izjūtas sasniegšanā ir vīriešiem, gados vecākiem darbiniekiem, darbiniekiem ar augstāku ienākumu un izglītības līmeni, cilvēkiem, kuri strādā sava labā (Argyle, 2001).

Savukārt bezdarbs tiek atzīts par vienu no galvenajiem nelaimes izjūtas avotiem mūsdienu pasaulē. Tas var būt cēlonis depresijai, pašnāvībām, pasliktina veselību, rada apātiju un zemu pašvērtējumu (Clark & Oswald, 1994).

Kā atsevišķu laimes izjūtu ietekmējošo faktoru var aplūkot reliģisko aktivitāti. Tiek atzīts, ka visbūtiskāko pozitīvo ietekmi reliģiskās aktivitātes atstāj uz ticīgo veselības stāvokli un emocionālo sfēru, tādējādi veicinot laimes izjūtu (Krause, 2003). Būtiski atzīmēt, ka laimes izjūtu sekmē konkrētas reliģiskas aktivitātes, piemēram, regulāra baznīcas apmeklēšana, nevis kādi iekšēji reliģiozitātes raksturojumi. Baznīcas apmeklējuma laikā ticīgajiem cilvēkiem rodas spēcīgas pozitīvas emocijas, kā arī tiek saņemts sociālais atbalsts no pārējiem noteiktās reliģiskās kopienas dalībniekiem (Ellison et al., 2001).

Par vienu no ārējiem faktoriem, kas ietekmē cilvēka laimes izjūtu, tiek atzīti materiālie ienākumi (Diener & Seligman, 2004). Tomēr šī faktora ietekme uz laimes izjūtu nav identiska valstīs ar dažādu sociāli ekonomisko labklājības līmeni – noteikts, ka bagātājās valstīs ienākumiem nav būtiskas ietekmes uz laimes izjūtu (faktoru korelācija 0,25 robežās), turpretī nabadzīgajās valstīs tika konstatēta būtiska ienākumu ietekme uz laimes izjūtu (faktoru korelācija 0,59 - 0,62) (Diener & Biswas - Diener, 2002).

Analoģiski ienākumu ietekmei uz laimes izjūtu arī izglītības ietekme uz šo fenomenu nav būtiska valstīs ar augstu sociāli ekonomiskās attīstības līmeni, bet valstīs ar zemu ekonomisko attīstības līmeni šī ietekme ir būtiska (Argyle, 2001; Witter & Okun et al., 1984). Minēto sakarību saista ar to, ka izglītība ietekmē nodarbošanās veidu - tādējādi netieši tiek ietekmēta laimes izjūta. Turklāt izglītotākiem cilvēkiem ir vieglāk atrast nodarbošanos, kas sniedz gandarījumu, tādi cilvēki vairāk tic savām spējām, viņiem ir pieejamākas dažādas sociālā atbalsta formas (Ross & Van Villigen, 1997).

Sociālās aktivitātes esamību, pamatojoties uz veikto amerikāņu dzīves kvalitātes izpēti metaanalīzi, F. Starks un M. Ārgails min kā galveno un, iespējams, vienīgo laimes avotu (Starck & Argyle, 1999). Noteikts, ka sociālā aktivitāte būtiski pozitīvi korelē ar emocionāliem laimes izjūtas aspektiem un indivīda fizioloģiskiem rādītājiem (Uchino et al., 2016)

Pētījuma metodoloģija *Research methodology*

Pētāmās izlases (N=450) sociāli demogrāfisko raksturojumu izpētei tika izmantota „Sociāli demogrāfiskās stratifikācijas anketa” (Kalvāns, 2013), bet respondentu klasifikācijai pēc viņu laimes izjūtas satura, kā arī klasifikācijai grupās „Laimīgs” un „Nelaimīgs”, tika pielietota Oksfordas laimes aptauja (turpmāk OL) (Hills & Argyle, 2002; adaptēts Kalvāns, 2013). Jāatzīmē, ka aptaujas „OL” struktūru veido 29 apgalvojumi, kuri respondentiem bija jānovērtē pēc Likerta sešu ballu skalas: 1 – „pilnīgi nepiekrītu”; 2 – „nepiekrītu”; 3 – „nedaudz nepiekrītu”; 4 – „nedaudz piekrītu”; 5 – „piekrītu”; 6 – „pilnīgi piekrītu”.

Savukārt, minēto grupu sociāli demogrāfisko portretu uzveidei tika izmantota lēmumu koka metode (Breiman et al., 1984). Ar šīs metodes palīdzību iespējams noteikt, ar cik lielu procentuālo varbūtību respondentu ar noteiktu sociāli demogrāfisko raksturojumu var attiecināt uz grupām ar noteiktu laimes izjūtas struktūru, kā arī izveidot šo grupu tipiskā pārstāvja sociāli demogrāfisko „portretu”.

Pētījumā tika iesaistīti respondenti no Rēzeknes, Balvu, Ludzas, Preiļu, Daugavpils un Krāslavas novada. Empīriskā pētījuma bāzi veidoja valsts izglītības iestādes, Latgales reģiona valsta iestādes un privātie uzņēmumi.

Respondentu stratifikācija tika veikta pēc dzimuma, vecuma, ģimenes stāvokļa, izglītības, nodarbošanās, materiālās nodrošinātības, reliģiskās un sociālās aktivitātes.

Pētījuma rezultātu analīze *Analysis of the research results*

Pētījuma pirmajā posmā, izmantojot aptauju „OL”, faktoranalīzes rezultātā (KMO=0,909) tika noteikts, ka Latgales iedzīvotāju laimes izjūtas struktūru veido faktori: „Apmierinātība ar dzīvi kopumā”, „Pozitīvu emociju esamība”, Pozitīvs dzīves novērtējums laika perspektīvā”. Liekākā summārā faktorslodze (4,048) laimes izjūtas struktūrā raksturo parametru „Pozitīvu emociju esamība”. Lielākais summārās dispersijas procents (18,6 %) izskaidro faktoru „Apmierinātība ar dzīvi kopumā”, bet mazākais (10,1 %) - faktoru „Pozitīvs dzīves novērtējums laika perspektīvā”. Kronbaha alfa koeficients minētajiem faktoriem variē 0,65 – 0,88 robežās, kas raksturo to saskaņotību kā pietiekamu vai labu.

Turpmāk ar divpakāpju klasteranalīzes palīdzību tika veikta respondentu klasifikācija noteikto laimes izjūtas struktūras faktoru telpā, kuras rezultātā tika iegūtas piecas respondentu grupas, kuras raksturo Latgales iedzīvotāju laimes izjūtas saturu (skat. 1. tabulu).

1. tab. **Latgales iedzīvotāju laimes izjūtas saturs**
Table 1 Content of happiness of Latgale residents

Grupās apzīmējums	Laiques izjūtas satura apraksts
L---	Respondenti novērtē savu pagātņi kā neveiksmīgu, viņiem trūkst pozitīvās emocijas dzīvē, nākotnes prognozes ir pesimistiskas. Raksturīga neapmierinātība ar dzīvi kopumā.
L-+-	Respondentiem raksturīga pozitīvo emociju dominante, neskatoties uz mēreni izteiktu neapmierinātību ar dzīvi kopumā un laika perspektīvā.
L++-	Respondenti kopumā ir apmierināti ar savu dzīvi, tomēr raksturīgs negatīvs savas dzīves novērtējums laika perspektīvā. Tajā pat laikā šīs grupas respondentiem raksturīga pozitīvo emociju dominante.
L+++	Grupu raksturo mēreni izteikts pozitīvs savas dzīves vērtējums kopumā, kā arī tādā pašā līmenī izteikta pozitīva attieksme pret dzīvi laika perspektīvā. Tomēr šīs grupas respondentus raksturo spilgti izteikts (viszemākais visā respondentu grupā) pozitīvu emociju trūkums.
L+++	Respondentus raksturo apmierinātība ar dzīvi kopumā, pozitīvu emociju dominante, ka arī pozitīvs dzīves novērtējums laika perspektīvā.

Pamatojoties uz laimes fenomena hedonisma traktējumu (laimes izjūtas kognitīvo komponentu raksturo apmierinātība ar dzīvi, bet emocionālo komponentu – pozitīvu emociju esamība) un pozitīvās psiholoģijas pārstāvju uzskatiem (Seligman, 2002, 2011; Diener & Seligman, 2002; Kahneman, Diener, & Schwartz, 2003), iespējams apgalvot, ka būtiskākais laimes izjūtas rādītājs ir pozitīvu emociju esamība. Saskaņā ar šo apgalvojumu izveidoto grupu respondentus „L+++”, „L++-” un „L+-” var klasificēt kā „laimīgus”, bet grupu „L---” un „L+--” respondentus – kā „nelaimīgus”.

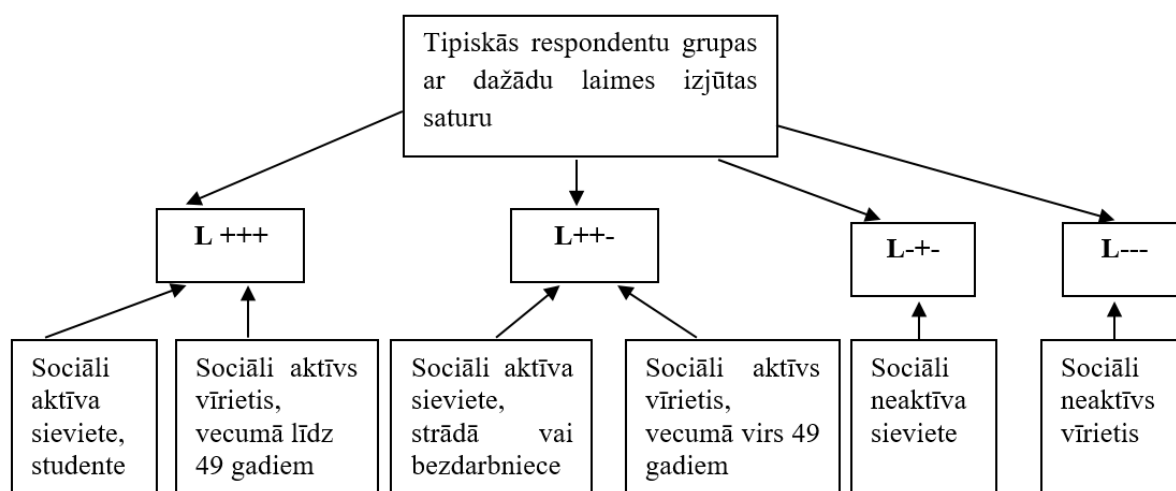
Veiktās divpakāpju klasteranalīzes rezultātā tika iegūtas divas Latgales iedzīvotāju grupas atkarībā no pozitīvu emociju esamības – „Laimīgs” un „Nelaimīgs”. 2. tabulā ilustrētas minēto grupu laimes izjūtas satura faktoru vidējās vērtības un standartnovirzes rādītāji.

2. tab. **Grupu „Laimīgs” un „Nelaimīgs” aprakstošās statistikas rādītāji**
Table 2 Indicators of describing statistics in groups „Happy” and „Unhappy”

Laimes izjūtas struktūras faktori	Grupas	Respondentu skaits	Vidējais	Standartnovirze	Minimums	Maksimums
Apmierinātība ar dzīvi kopumā	Laimīgs	340	0,14	0,862	-2,11	2,46
	Nelaimīgs	110	-0,38	1,229	-2,56	2,82
Pozitīvu emociju esamība	Laimīgs	340	0,45	0,638	-1,30	2,50
	Nelaimīgs	110	-1,24	0,698	-2,85	0,01
Pozitīvs dzīves novērtējums laika perspektīvā	Laimīgs	340	0,06	1,029	-3,48	2,88
	Nelaimīgs	110	-0,18	0,894	-2,48	1,94

Nākamajā pētījuma posmā tika pielietota lēmumu koka metode ar mērķi izveidot sociāli demogrāfiskos portretus grupām ar dažādu laimes izjūtas saturu (1. tabulā raksturotās grupas) un izdalītajām Latgales iedzīvotāju grupām “Laimīgs” un “Nelaimīgs”.

Tika noteikts, ka abu lēmumu koku izveidošanā lielākais diskriminantais spēks raksturo faktorus „Sociālā aktivitāte”, „Dzimums”, „Vecums”, „Ģimenes stāvoklis” un „Izglītība”. Faktoru „Nodarbošanās” un „Reliģiskā aktivitāte” diskriminantais spēks šajā respondentu grupā nav būtisks, tādēļ tie netika pielietoti sociāli demogrāfisko portretu veidošanā. Veiktās klasifikācijas rezultātā, atkarībā no minētajiem faktoriem, iespējams izdalīt tipiskās respondentu grupas un izveidot šo grupu respondentu sociāli demogrāfiskos portretus (skat. 1. attēlu).

1. att. Tipiskās respondentu grupas ar dažādu laimes izjūtas saturu un šo grupu pārstāvju sociāli demogrāfiskie portreti

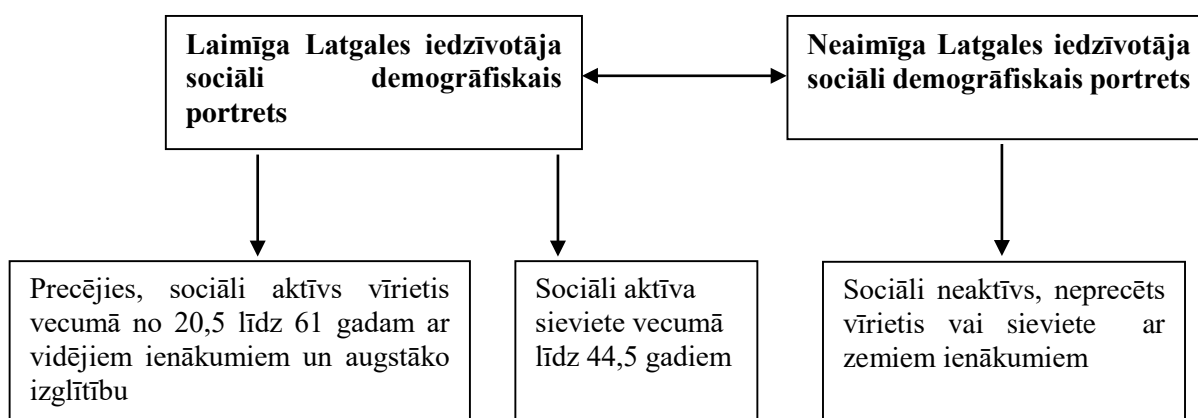
Fig 1. Typical respondent groups with different feeling of happiness and socio-demographic portraits of these groups

Veiktās analīzes rezultātā iespējams secināt, ka grupa „L+--” (grupas raksturojums atspoguļots 1. tabulā) nav tipiska Latgales respondentu klasifikācijai pēc to sociāli demogrāfiskajiem parametriem. Dominējošās respondentu grupas ir „L+++” un „L++-”.

Tipisks grupas „L+++” pārstāvju sociāli demogrāfiskais portrets ir: sociāli aktīva studējoša sieviete, kā arī sociāli aktīvs vīrietis vecumā līdz 49 gadiem. Grupas „L++-” tipiskie pārstāvji ir: sociāli aktīva sieviete, strādājoša vai bezdarbniece. Savukārt grupas „L+--” tipisks pārstāvis ir sociāli neaktīva sieviete, bet grupas „L---” tipisks pārstāvis ir sociāli neaktīvs vīrietis.

Tālāk aprakstīti Latgales respondentu klasifikācijas rezultāti ar lēmumu koka palīdzību grupās „Laimīgs” un „Nelaimīgs”. Veiktās klasifikācijas rezultātā tika izveidots apkopojošs laimīga un nelaimīga Latgales iedzīvotāja sociāli demogrāfiskais portrets, kurš ilustrēts 2. attēlā. Jāatzīmē, ka faktors „Materiālā nodrošinātība” tika iekļauts šī lēmumu koka izveidē, saskaņā ar autora iepriekš veiktajiem pētījumiem minētajā respondentu izlasē, kuri apstiprina ienākumu saikni ar iedzīvotāju laimes izjūtu ($\chi^2 = 18,704$; $p = 0,017$).

Veicot izveidotā sociāli demogrāfiskā portreta analīzi, iespējams secināt, ka būtiskākie sociāli demogrāfiskie parametri, kas raksturo laimīgos un nelaimīgos Latgales iedzīvotājus, ir sociālā aktivitāte, ienākumi, ģimenes stāvoklis, dzimums un vecums. Šo secinājumu apstiprina arī laimes izjūtas sociāli demogrāfisko determinantu pētījumi pozitīvās psiholoģijas jomā, kuri atspoguļoti šī raksta problemātikas teorētiskajā pamatojumā.

2. att. **Laimīga un nelaimīga Latgales iedzīvotāja apkopojošs sociāli demogrāfiskais portrets**

Fig 2. A general socio-demographic portrait of a happy and unhappy resident of Latgale

Apstiprinājās arī iedzīvotāju materiālās nodrošinātības ietekme uz laimes izjūtu, jo zems ienākumu līmenis ir viens no būtiskākajiem faktoriem, kas raksturo nelaimīgos Latgales iedzīvotājus. Turklāt šai grupai raksturīga arī zema sociālā aktivitāte un laulības attiecību neesamība.

Ģimenes attiecības, pietiekams ienākumu līmenis un augstākā izglītība ir tipiski laimīgo Latgales vīriešu sociāli demogrāfiskie raksturojumi, savukārt pietiekama sociālā aktivitāte ir būtiskākais laimīgo Latgales reģiona sieviešu sociāli demogrāfiskais parametrs.

Secinājumi *Conclusions*

Pētījumu analīze pozitīvās psiholoģijas jomā apliecina, ka laimes izjūtu ietekmē daudzveidīgi sociāli demogrāfiskie determinanti: indivīda vecums, dzimums, nodarbošanās, materiālie ienākumi, izglītības līmenis, ģimenes stāvoklis, sociālā un reliģiskā aktivitāte, indivīda sociālais stāvoklis, brīvā laika pavadīšanas veids, bērnu esamība ģimenē, dzīves apstākļu kvalitāte, etniskā identitāte un personības iezīmes.

Latgales iedzīvotāju laimes izjūtas struktūrā iespējams izdalīt šādus galvenos faktorus: „Apmierinātība ar dzīvi kopumā”, „Pozitīvu emociju esamība”, „Pozitīvs dzīves novērtējums laika perspektīvā”.

Lielākā faktorslodze Latgales iedzīvotāju laimes izjūtas struktūrā raksturo faktoru „Pozitīvu emociju esamība”.

Laimīgs Latgales iedzīvotājs ir precējies, sociāli aktīvs vīrietis vecumā no 20,5 līdz 61 gadam ar vidējiem ienākumiem un augstāko izglītību, vai sociāli aktīva sieviete vecumā līdz 44,5 gadiem.

Nelaimīgs Latgales iedzīvotājs ir sociāli neaktīvs, neprecēts vīrietis, vai sieviete ar zemiem ienākumiem.

Sociālā aktivitāte ir būtiskākais sociāli demogrāfiskais fakotrs, kas raksturo laimīgos Latgales iedzīvotājus. Zema sociālā aktivitāte un materiālā nodrošinātība ir tipiski nelaimīgu Latgales iedzīvotāju sociāli demogrāfiskie parametri.

Summary

The aim of this scientific research article is the presentation of socio-demographic portraits of the happy and unhappy Latgale inhabitants. The happiness phenomenon is defined as a life satisfaction and positive evaluation of his life and positive emotions over negative emotions.

As the research base Latgale region has been chosen because this is the region of Latvia with the lowest socio-economic development, which is considered one of the poorest regions in the European Union - so it acquires a special topicality of happiness problem in this region.

The survey involved respondents (N= 450) from the Balvi, Ludza, Rezekne, Preiļi, Daugavpils and Kraslava regions. The empirical research base: the state educational institution, regional public authorities of Latgale and private businesses.

Were used in the following research methods: „Oxford Happiness Questionnaire (Hills & Argyle, 2002), methodology „Socio-demographic stratification questionnaire (Kalvans, 2011) and decision tree method.

To create social demographic portraits of happy and unhappy residents of Latgale, the following characteristics were used: sex, age, marital status, education, occupation, material security, religious and social activity.

Analysis of research in the field of positive psychology shows that the variety of socio-demographic determinants affects the feeling of happiness: the age, gender, occupation, marital status, material income, level of education, family status, social and religious activity, the individual's social status, leisure time, the existence of children in the family, the quality of life, ethnic identity and personality traits

In the structure of the feeling of happiness of Latgale people, the following main factors can be distinguished: "Satisfaction with life in general", "Existence of positive emotions", "Positive assessment of life in the time perspective".

The most significant factor in the structure of the feeling of happiness of Latgale inhabitants is "Existence of positive emotions".

A happy inhabitant of Latgale is a married, socially active man aged 20.5 to 61 years with average income and higher education or a socially active woman up to 44.5 years old.

An unhappy inhabitant of Latgale is a socially inactive, unmarried man or a low-income woman.

Social activity is the most important socio-demographic factor that characterizes the happy Latgallians. Low social activity and material security are typical socio-demographic parameters of the unhappy Latgale population.

Literatūra References

Adler, N. E., & Newman, K. (2002). Socioeconomic Disparities In Health: Pathways And Policies. *Health Affairs*, 21 (2), 60-76.

- Argyle, M. (2001). *The psychology of happiness*. London: Routledge.
- Biswas - Diener, R., & Diener, E. (2006). The subjective well – being of the homeless, and lessons for happiness. *Accepted Social Indicators Research*, 76, 185–205.
- Blanchflower, D. G., & Oswald, A. J. (2007). Is wellbeing U-shaped over the life-cycle? *Social Science & Medicine*, 66, 1733-1749.
- Breiman, L., Friedman, J. H., Olshen, R. A., & Stone, C. J. (1984). *Classification and regression trees*. Monterey, CA: Wadsworth & Brooks.
- Burns, R. A., & Machin, M. A. (2010). Identifying gender differences in the independent effects of personality and psychological well-being on two broad affect components of subjective well-being. *Personality and Individual Differences*, 48, 22–27.
- Campbell, A., Converse, P., & Rodgers, W. (1976). *The Quality of American Life: Perceptions, Evaluations, and Satisfactions*. New York: Russell Sage.
- Cantril, H. (1965). *The Pattern of Human Concerns*. New Jersey: Rutgers University Press.
- Clark, A., & Oswald, A. J. (1994). Unhappiness and Unemployment. *The Economic Journal*, 104, 648-659.
- Centrālā statistikas pārvalde. (2017). *Iekšzemes kopprodukts*. Retrieved from <http://www.csb.gov.lv/statistikas-temas/iekaszemes-kopprodukts-galvenie-raditaji-30248.html>.
- Diener, E., & Biswas - Diener, R. (2002). Will money increase subjective well-being? A review and guide to needed literature. *Social Indicators Research*, 57, 119 – 169.
- Diener, E., Oishi, S., & Lucas, R. E. (2003). Personality, culture, and subjective well-being: Emotional and cognitive evaluations of life. *Annual Review of Psychology*, 54 (1), 403-425.
- Diener, E., & Seligman, M. (2004). Beyond Money: Toward an economy of well-being. *Psychological Science in the Public Interest*, 5 (1), 1-31.
- Diener, E., & Seligman, M. E. P. (2002). Very happy people. *Psychological Science*, 13, 81-84.
- Diener, E., Suh, E. M., Lucas, R. E., & Smith, H. L. (1999). Subjective well-being: Three decades of progress. *Psychological Bulletin*, 2, 276 – 302.
- Ellison, C. G., Boardman, J. D., Williams, D. R., & Jackson, J. S. (2001). Religious involvement, stress, and mental health. *Social Forces*, 80, 215-249.
- Eurobarometer.(2009). *Survey On Poverty And Social Exclusion*. Luxembourg: Publications Office of the European Union.
- Evans, M. D. R & Kelley, J. (2004). Effect of Family Structure on Life Satisfaction: Australian Evidence. *Social indicators research*, 69 (3), 303 - 353.
- Galati, D., & Sotgiu, I. (2004). Happiness and Positive Emotions. In: A. Delle Fave (Ed.). *Positive Psychology. Special issue of Ricerche di Psicologia*, 1, 41-62.
- Hills, P., & Argyle, M. (2002). The Oxford Happiness Questionnaire: a compact scale for the measurement of psychological well-being. *Personality and Individual Differences*, 33, 1073–1082.
- Kahneman, D., Diener, E., & Schwarz, N. (2003). *Well-Being: The Foundations of Hedonic Psychology*. Russell Sage Foundation Publications.
- Kalvāns, Ē. (2013). *Latgales iedzīvotāju laimes izjūta un psiholoģiskās labklājības saturs. Promocijas darbs*. Daugavpils Universitāte.
- Kasser, T., & Ryan, R. M. (1996). Further examining the American dream: Differential correlates of intrinsic and extrinsic goals. *Personality and Social Psychology Bulletin*, 22, 280-287.

- Lyubomirsky, S., & Lepper, H. (1999). A measure of subjective happiness: Preliminary reliability and construct validation. *Social Indicators Research*, 46, 137-155.
- Ming - Liu, W., Iwamoto, D. K., & Chae, M. H (Eds.) (2010). *Culturally Responsive Counseling with Asian American Men*. New York: Routledge.
- Peters, A., & Liefbroer, A. (1997). Beyond Marital Status: Partner History and Well-Being in Old Age. *Journal of Marriage and Family*, 59 (3), 63-77.
- Ross, C. E., & Van Willigen, M. (1997). Education and the Subjective Quality of Life. *Journal of Health and Social Behavior*, 38, 275-297.
- Seligman, M. E. P. (2011). *Flourish: A Visionary New Understanding of Happiness and Well-being*. New York: Free Press.
- Seligman, M. E. P. (2002). *Authentic Happiness*. New York: Free Press.
- Starck, F., Argyle, M., & Schwarz, N. (1999). *Subjective well-being an interdisciplinary perspective*. Oxford: Pergamon Press.
- Svence, G. (2009). *Pozitīvā psiholoģija*. Apgāds Zvaigzne ABC.
- Uchino, B. N, Cacioppo, J. T, & Kiecolt – Glaser, J. K. (2016). The relationship between social support and physiological processes: a review with emphasis on underlying mechanisms and implications for health. *Psychological Bulletin*, 311, 481–510.
- Wood, A. M., Joseph, S., & Malthy, J. (2009). Gratitude predicts psychological well - being above the Big Five facets. *Personality & Individual Differences*, 46 (4), 443-447.